

TOWARZYSTWO MARIII SKŁODOWSKIEJ-CURIE W HOŁDZIE- 25 LAT DZIAŁALNOŚCI

The Maria Skłodowska-Curie Society in Tribute - 25 years of activity

Małgorzata Sobieszczak-Marciniak

Streszczenie: 25 lat temu kilkoro pasjonatów podziwiających pracę, dokonania i osobowość Marii Skłodowskiej-Curie postanowiło utworzyć stowarzyszenie, którego zadaniem będzie propagowanie wiedzy na temat odkryć, pracy naukowej Uczzonej. Dodatkowo postawili sobie za cel przypominanie czy wręcz informowanie świata o fakcie, że Maria Skłodowska-Curie urodziła się w Warszawie, że uważała się za Polkę i była dumna z tego faktu. Na początku lat 90. rzadko poza Polską można było przeczytać o Jej polskim pochodzeniu. Liczne spotkania, imprezy, wystawy organizowane przez Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie oraz bardzo wyraźnie podkreślona w statucie działalność edukacyjna była i jest obecnie w centrum działań Towarzystwa.

Abstract: 25 years ago, several enthusiasts admiring the work, achievements and personality of Maria Skłodowska-Curie decided to create an association whose task would be to promote knowledge about the discoveries and scientific work of the Scientist. In addition, they set themselves the goal of reminding or even informing the world about the fact that Maria Skłodowska-Curie was born in Warsaw, that she considered herself Polish and was proud of this fact. At the beginning of the 90s, it was rarely possible to read about her Polish origin outside Poland. Numerous meetings, events, exhibitions organized by the Maria Skłodowska-Curie Society in Tribute and very clearly highlighted in the statute educational activity was and is now at the center of the Society's activities.

Słowa kluczowe: Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie, Instytut Radowy, popularyzacja wiedzy, rocznica, pomnik, Maria Skłodowska-Curie, uczona, pamięć, Organizacja Pożytku Publicznego.

Key words: Maria Skłodowska-Curie, Institute of Radium, memory, the monument, anniversary, scientist, dissemination of knowledge, the Maria Skłodowska-Curie Society in Tribute.

„Celem Towarzystwa (Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie) jest rozpowszechnianie informacji o życiu i dziele Marii Skłodowskiej-Curie dla utrwalenia Jej pamięci i przyczynianie się do ochrony i uznawania wartości Jej pism, prac oraz wszelkich dokumentów z Nią związanych, a także szeroko pojęta działalność promująca Jej idee i zainteresowania, zwłaszcza w zakresie walki z chorobami nowotworowymi.

Dodatkowym celem Towarzystwa jest podkreślanie polskiego pochodzenia Marii Skłodowskiej-Curie, tym bardziej, że zawsze czuła się Polką, a tymczasem na świecie znana jest jako uczona francuska”.

To fragment statutu założonego 25 lat temu Towarzystwa Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie, organizacji pożytku publicznego, które działa w dawnym, historycznym budynku Instytutu Radowego (obecnie Klinika Centrum Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie), przy ul. Wawelskiej 15 w Warszawie. Mówi się, nie bez racji zresztą, że wszystkie organizacje, stowarzyszenia, fundacje etc. tworzą ludzie; ich założyciele, członkowie, pasjonaci, Ci dla których idea jest ważniejsza niż uposażenie, a czas jej poświęcony nie

jest czasem straconym. Dzięki takim właśnie ludziom, oddanym swojej pasji powstało nasze Towarzystwo. Do tych Pasjonatów należeli twórcy Towarzystwa: inż. Michał Hłasko, prof. Andrzej Kułakowski, prof. Zofia Dańczak-Ginałska, prof. Jerzy Tołwiński i dr Maria Jokiel. To Oni utworzyli Komitet Założycielski, choć twórcą idei utworzenia Towarzystwa był niewątpliwie nieżyjący już niestety p. Michał Hłasko, który przyjechał do Warszawy z Paryża w 1993 r. i postanowił utworzyć w rodzinnym mieście Uczzonej towarzystwo będące niejako bliźniaczym do Association Curie et Joliot-Curie, którego sam był członkiem.

Francuskie Stowarzyszenie Curie i Joliot-Curie powstało w roku 1959 z inicjatywy rodziny Curie i Joliot oraz przyjaciół rodzin, a także osób, którym zależało zarówno na promowaniu dokonań, jak i wartości wyznawanych przez tych genialnych Uczonych. W 1993 r. nadano mu obecną nazwę, a kiedy w 1994 r. powstało Muzeum Curie w Paryżu, obie organizacje zaczęły ściśle współpracować wspierając się nawzajem. Cele stowarzyszenia uległy rozszerzeniu o kwestie kultury naukowej w społeczeństwie i równość płci w nauce.

Inż. Michał Hłasko, którego miałam zaszczyt poznać tuż po rozpoczęciu przez mnie pracy w utworzonym w 1967 r. warszawskim Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie, w 1993 lub 1994 r., z łatwością zaraził tym pomysłem ówczesnego dyrektora Centrum Onkologii w Warszawie, prof. Andrzeja Kułakowskiego. Jak pisze, Alicja Rupińska w książeczce poświęconej 20 lat działalności Towarzystwa, 25 kwietnia 1994 r. w Centrum Onkologii na Ursynowie spotkało się 18 Członków Założycieli i odbyło się założycielskie, pierwsze spotkanie Towarzystwa Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie. Na jego czele stanął właśnie prof. Andrzej Kułakowski. Podjęto wówczas decyzję, że siedzibą Towarzystwa będzie dawny, historyczny budynek otwartego przez Uczoną w 1932 r., Instytutu Radowego, a w latach 90. stanowiący integralną część Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie. 3 października 1994 r. Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie zostało wpisane do Rejestru Stowarzyszeń. Pozwolę sobie przez szacunek wymienić wszystkich członków założycieli Towarzystwa: prof. dr hab. n. med. A. Kułakowski, inż. M. Hłasko, prof. dr hab. n. med. T. Koszarowski, prof. dr hab. n. med. Z. Dańczak-Ginalska, prof. dr hab. n. med. J. Dziukowa, dr hab. n. med. A. Hliniak, dr n. med. L. Tarłowska, prof. dr hab. n. fiz. J. Tołwiński, prof. dr hab. n. fiz. B. Gwiazdowska, doc. dr hab. n. med. Z. Wronkowski, dr n. med. M. Jokiel, dr n. med. Z. Malinowski, dr wf. K. Mika, dr n. med. E. Towpik, mgr chemii O. Chomicki, mgr geografii Z. Dzik, mgr fil. M. Zagórska, dr n. med. E. Jordan, dr n. fiz. W. Bulski, doc. dr n. med. I. Hliniak, dr med. M. Nicke-Psikuta, inż. J. Rybicki. Bardzo szybko przybywało członków Towarzystwa, a także darczyńców, dzięki którym Towarzystwo, mogło funkcjonować, ponieważ nie prowadziło (i teraz nie prowadzi) żadnej działalności gospodarczej. Powstały także liczne sekcje zagraniczne, m.in. w Anglii, Australii, Kanadzie, Włoszech, USA, Francji. Sprawami merytorycznymi i proceduralnymi zajmowała się dr Maria Jokiel, a pierwszym prezesem został prof. Andrzej Kułakowski. Na wyraźną prośbę M. Hłaski prowadzeniem sekretariatu i pracą edukacyjną na miejscu, na Wawelskiej, zajęła się mgr Alicja Rupińska. Prowadziła tę działalność wkładając w nią całe swoje serce, wiedzę i zaangażowanie do roku 2017, kiedy to przeszła na emeryturę. Pomimo tego, obecnie aktywnie wspomaga działania Towarzystwa, prowadząc jego Facebook, a także służąc doświadczeniem i radą.

Pełna nazwa naszego Towarzystwa (tak jest także zapisana w KRS oraz w statucie), brzmi – Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie. Często wywołuje ona zdziwienie, niektórzy skracają ją, odrzucając słowa „w Hołdzie”. Te słowa są jednak niezmiernie istotne. Przybliżę zatem sens nazwy naszego Towarzystwa. Na budynku Instytutu Radowego i współczesnej kliniki onkologii – Centrum Onkologii od strony ul. Wawelskiej, widnieje napis: **MARIŁ SKŁODOWSKIEJ-CURIE W HOŁDZIE**. W tym miejscu warto przypomnieć sobie ideę utworzenia Instytutu Radowego w Warszawie, którą nosiła w sobie i którą przekazała Maria Skłodowska-Curie w roku 1921 na spotkaniu z polonią amerykańską wypowiadając znamienne słowa: „**Polska**

niepodległa powinna mieć [...] swój instytut radowy. Początek tego instytutu istnieje w pracowni radiologicznej założonej za moją inicjatywą w Warszawie! Przypomnijmy, że od roku 1914 działał w Paryżu zbudowany, zaprojektowany i kierowany przez Uczoną Instytut Radowy. Słowa Marii Skłodowskiej-Curie „*Moje najgorętszym życzeniem jest powstanie Instytutu Radowego w Warszawie*” nie mogły pozostać w próżni. Polacy mimo niezwykle ciężkiej sytuacji gospodarczej kraju i materialnej swoich obywateli (123 lata zaborów, straty I wojny światowej etc.) zmobilizowali się dokonując powszechnej zbiórki pieniędzy na rzecz budowy Instytutu Radowego i realizacji marzenia Uczoney.

Dlaczego? Byli dumni z tej wybitnej kobiety, Uczoney, Polki, która choć dorosłe życie spędzała poza granicami kraju, to jednak podkreślała z dumą swoje pochodzenie, używała także polskiego członu nazwiska, mówiła po polsku i utrzymywała ścisły kontakt z ojczyzną. Była wzorem do naśladowania dla bardzo wielu młodych dziewcząt w każdym z zaborów. Można podawać wiele przykładów patriotyzmu Marii Skłodowskiej-Curie, skupmy się jednak tylko na kilku.

Nazwanie pierwszego odkrytego przez małżonków Curie pierwiastka promieniotwórczego Polonem, w roku 1898, kiedy Polski nie było na mapach świata i Europy, kiedy o niepodległości można było tylko marzyć. „*Proponujemy nadać mu nazwę (pierwiastkowi) POLON, od ojczyzny jednego z nas.*” napisali uczeni w komunikacie do Francuskiej Akademii Nauk. Zasiadając w Lidze Narodów reprezentowała także sprawę polską; prowadząc własne badania naukowe w Paryżu, utrzymywała kontakt z uczonymi polskimi przekazując im informacje o swoich odkryciach, wspierając tym samym polską naukę, otworzyła pierwszą w tej części Europy pracownię radiologiczną, która dała początek późniejszemu Instytutowi Radowemu. Wreszcie w paryskim Instytucie Radowym przyjmowała na stypendia polskich uczonych, budując tym samym podstawy polskiej kadry naukowej w zakresie fizyki, fizyki medycznej, onkologii, chemii. Spod jej opiekuńczych naukowych skrzydeł wyszedł m.in. pierwszy dyrektor Instytutu Radowego w Warszawie, prof. F. Łukaszczyk, prof. C. Pawłowski, szef pracowni fizycznej Instytutu, prof. A. Dorabalska, pierwsza kobieta-prezes Polskiego Towarzystwa Chemicznego, polska fizykochemik, profesor Politechniki Lwowskiej, Warszawskiej i Łódzkiej. Jak zatem odmówić prośbie tak wielkiej Polki, jak nie pomóc w realizacji Jej marzenia, którego realizacja – warszawski Instytut Radowy miał przecież leczyć i służyć Polakom. [...] *przekształcić pracownię tę w Instytut przeznaczony nie tylko dla prac naukowych, lecz*

, to

. Stąd właśnie taki, a nie inny napis umieszczono na budynku Instytutu Radowego od strony ul. Wawelskiej w podziękowaniu dla jego Twórczyni. Do tego właśnie Hołdu nawiązali twórcy i założyciele naszego Towarzystwa nadając mu taką właśnie nazwę.

Fot. 1. Prof. A. Kułakowski i E. Curie na Wawelskiej 1999 (fot. Alicja Rupińska)
Photo 1. Prof. A. Kułakowski and E. Curie in the headquarter of the Maria Skłodowska-Curie Society in Tribute, Wawelska str. 1999 (photo: Alicja Rupińska)

Kadencje władz Towarzystwa obejmowały (i obejmują) 4 lata, a od samego początku do roku 2015 funkcję prezesa

pełnił prof. Andrzej Kułakowski. W roku 2015 nastąpiła zmiana, dotychczasowy prezes stał się Prezesem Honorowym, a funkcję prezesa objęła pisząca te słowa. Wśród Członków Honorowych Towarzystwa znajdują się wspaniali ludzie, uczeni, osoby oddane zarówno swej pracy zawodowej, jak i działalności pro publico bono. Ewa Curie-Labouisse, inż. Michał Hłasko, Monique Bordy (była wieloletnia dyrektor Musée Curie w Paryżu), prof. Tadeusz Koszarowski, prof. Janina Dziukowa, prof. Jerzy Tołwiński, prof. Józef Hurwic, prof. Włodzimierz Zych, prof. Andrzej Kułakowski. Na ostatnim posiedzeniu, Zarząd Towarzystwa podjął uchwałę nadania tytułu Członka Honorowego laureatce literackiej Nagrody Nobla za rok 2019, Pani Oldze Tokarczuk. Laureatka dołączyła do znamienitego grona polskich laureatów Nagrody Nobla, jest trzecią kobietą uhonorowaną tym wyróżnieniem. Jeśli popatrzeć jak rozkładają się przyznane Polkom Nagrody Nobla, mamy następujący układ, dwie naukowe Nagrody Nobla (fizyka i chemia, obie dla Marii Skłodowskiej-Curie) oraz dwie Nagrody Nobla w dziedzinie literatury (dla Wisławy Szymborskiej i Olgi Tokarczuk).

Członkowie Honorowi Towarzystwa Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie Honorary Members of the Maria Skłodowska-Curie Society in Tribute

Ewa Curie-Labouisse

Michał Hłasko

Prof. Andrzej Kułakowski

Monique Bordy

Prof. Tadeusz Koszarowski

Prof. Jerzy Tołwiński

Prof. Janina Dziuk

Prof. Józef Hurwic

Prof. Włodzimierz Zych

W listopadzie 1996 r. Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie otrzymało do dyspozycji salę, w której postanowiono utworzyć Salę Edukacyjną im. Bronisławy Dłuskiej (lekarzki, siostry Marii Skłodowskiej-Curie, skarbnika Komitetu Budowy Instytutu Radowego). Salę należało oczywiście wyremontować, przysposobić do zadań, które miały być w niej realizowane, wyposażyć w odpowiedni sprzęt, tak, aby można było przyjmować grupy młodzieży, chętnych do zwiedzania miejsc związanych z historią Instytutu i Marii Skłodowskiej-Curie, słuchania wykładów, prelekcji i pokazów filmowych. Stało się to możliwe dzięki darczyńcom i sponsorom, którzy wówczas, na podobieństwo zrywu w latach dwudziestych, przekazywali środki potrzebne na ten cel, m.in. Urząd Dzielnicy Ochota, Polska Fundacja Europejskiej Szkoły Onkologii, Polski Komitet Zwalczania Raka oraz kancelaria prawna Sołtysiński, Kawecki & Ślęzak. Od tego czasu nieustannie Sala Edukacyjna spełnia swoje zadania. Nadal bowiem odbywają się w niej wykłady, spotkania, prelekcje, zajęcia warsztatowe z dziećmi (np. Lato i Zima w mieście) czy z młodzieżą i choć głównym jej użytkownikiem stała się obecnie Klinika Centrum Onkologii, to Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie nadal może z niej korzystać.

Fot. 2. Medal Towarzystwa MSC w Hołdzie (fot. Alicja Rupińska)
Photo 2. Medal awarded by the Society in Tribute (photo: Alicja Rupińska)

W roku 1996 Towarzystwo wraz z Wydziałem Rzeźby ASP zorganizowało konkurs na medal upamiętniający przypadającą w roku 1998, setną rocznicę odkrycia polonu i radu. Efektem konkursu był projekt Beaty Wątróbskiej-Wdowiarskiej, a posrebrzany medal wybiła Mennica

Polska, dzięki wsparciu sponsorów. Zarząd Towarzystwa przyznaje go osobom zasłużonym dla Towarzystwa oraz za propagowanie i upowszechnianie wiedzy o życiu i dokonaniach Marii Skłodowskiej-Curie. Do tej pory uhonorowano nim około 250 osób. Medal z numerem 1 otrzymał inż. Michał Hłasko. Otrzymali je wszyscy Członkowie Honorowi Towarzystwa, a także liczne instytucje i osoby prywatne. Od tego też czasu rozpoczęła się współpraca Towarzystwa Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie z Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie, w którym wówczas już pracowała pisząca te słowa, wtedy także zostałam członkiem Towarzystwa. W Muzeum zorganizowana została także wspólnie z Towarzystwem wystawa prac pokonkursowych.

Fot. 3. Fragment muralu przy metrze Centrum w Warszawie 2017 (fot. Małgorzata Sobieszczak-Marciniak)
Photo 3. Fragment of mural in Warsaw devoted to Maria Skłodowska-Curie and Institute of Radium 2017 (photo: Małgorzata Sobieszczak-Marciniak)

Przez 25 lat swego istnienia Towarzystwo zorganizowało samodzielnie, współorganizowało z różnymi instytucjami lub uczestniczyło w bardzo wielu wydarzeniach, konferencjach, happeningach, uroczystościach, konkursach w kraju i za granicą. Nie sposób tu wymienić wszystkie formy aktywności Towarzystwa Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie. Zrobiła to z resztą w sposób bardzo dokładny wspomniana wcześniej Alicja Rupińska, początkowo prowadząca sekretariat Towarzystwa, a potem kierownik biura w napisanej przez siebie książeczce pt. *Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie. 20 lecie działalności.*

Fot. 4. Uroczystości pod pomnikiem (fot. Alicja Rupińska)

Photo 4. Celebrations at the Maria Skłodowska-Curie monuments at the Wawelska str. (photo: Alicja Rupińska)

Wymienię niektóre z nich, które pokazują, na jaką skalę działało Towarzystwo nie prowadząc działalności gospodarczej, nie pobierając składek od swoich członków, bazując na ofiarności owych członków, darczyńców i tych, dla których idee zawarte w statucie Towarzystwa, były istotne. W tym miejscu pozwolę sobie na osobistą refleksję. Przygotowując się do napisania tego tekstu, zdałam sobie sprawę, jak zmienił się świat i rzeczywistość od lat 90., od czasów, kiedy Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie rozpoczęło swą działalność. Wydaje mi się, że paradoksalnie pomimo problemów finansowych, organizacyjnych, lata 90 były bardziej twórcze. Ludzie chcieli coś zbudować, coś stworzyć, w coś się zaangażować. Powstawało wiele stowarzyszeń, instytucji, zrzeszających pasjonatów, którzy oprócz pracy zawodowej (przecież musieli pracować, aby zarabiać na utrzymanie) działali społecznie w imię wyższego celu. Darczyńcy rozumieli historyczną i edukacyjną rolę Towarzystwa propagującego wiedzę o Marii Skłodowskiej-Curie, jej życiu i do-

konaniach. Oczywiście, prezesem i jednym z założycieli Towarzystwa był cieszący się ogromnym szacunkiem i poważaniem, prof. Andrzej Kułakowski, co niewątpliwie podnosiło prestiż Towarzystwa, ale też o Marii Skłodowskiej-Curie nie mówiono wtedy tak wiele, można powiedzieć, że nie była wtedy tak „modna” jak dziś. W roku 2005 Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie otrzymało status organizacji pożytku publicznego (OPP), nadal nie prowadzimy działalności gospodarczej, utrzymujemy się z darowizn i z wpłat 1%. Nasza praca jest całkowicie społeczna. Choć jak widać są odpowiednie narzędzia, sytuacja jest bardzo trudna.

Jak wspominałam wcześniej, Towarzystwo angażowało i angażuje się w różnorodną działalność; kulturalną, wydawniczą, naukową, edukacyjną (tę trzeba podkreślić szczególnie). Odwiedzali nas znamienici goście m.in.: Ewa Curie-Labouisse, prezydenci Warszawy Marcin Świącicki, Hanna Gronkiewicz-Waltz, wiceprezydent Warszawy Włodzimierz Paszyński, p. Elżbieta Staniszkis i prof. Jerzy Staniszkis, Barbara Wachowicz.

Fot. 5 Aukcja charytatywna Tow. MSC w Holdzie i Muzeum MSC (fot. Alicja Rupińska)

Photo 5. Charity auctions for the Maria Skłodowska-Curie Society in Tribute and Maria Skłodowska-Curie Museum (photo: Alicja Rupińska)

Podczas ostatniej wizyty w Warszawie, w październiku br. kwiaty pod pomnikiem uczonej przy ul. Wawelskiej złożył wnuk Marii Skłodowskiej-Curie, prof. Pierre Joliot z żoną Anną.

W organizowanych przez Towarzystwo i Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie trzech aukcjach charytatywnych brali udział aktorzy Zofia Kucówna, Anna Seniuk, Jan Kobuszewski, Jan Kociniak, Halina Kunicka, Joanna Trzepiecińska, Czesław Majewski i inni. Odbływały się one w Muzeum raz na Wydziale Chemii UW.

Z inicjatywy Towarzystwa w roku 2002 odsłonięto w holu Instytutu przy windzie kopię tablicy upamiętniającej podarowanie przez Uczoną Instytutowi Radowemu 1 gram radu. Tablica oryginalna została zniszczona w czasie wojny. W roku 2011, w roku Marii Skłodowskiej-Curie i Międzynarodowym Roku Chemii na skwerze przed pomnikiem Uczonej i przed wejściem do budynku Instytutu stanęła ścieżka edukacyjna, którą merytorycznie przygotowało nasze Towarzystwo, a sfinansowała Dzielnica Ochota. Stanowiło ją pięć elementów nawiązujących w swej konstrukcji do budowy atomów, na których znajdowały się zdjęcia i informacje o życiu i działalności naukowej Marii Skłodowskiej-Cu-

rie. Jej zaangażowaniu w budowę Instytutu Radowego, związkom z Warszawą. Ścieżkę otworzyła prezydent Warszawy. P. H. Gronkiewicz-Waltz i prezes Towarzystwa, prof. A. Kułakowski.

Niestety po kilku latach z powodu ciągłego niszczenia konstrukcji ścieżki zmuszeni byliśmy przenieść ją do ogrodu Instytutu, gdzie nie wszyscy mogą ją oglądać. Obecnie wymaga ona renowacji, niestety pozyskanie koniecznych funduszy jest rzeczą niebywale trudną. Podobny los spotkał niestety planszową wystawę o historii Instytutu Radowego wykonaną przez Towarzystwo i zawieszoną na ogrodzeniu w roku 2015. Inna wersja tej wystawy prezentująca historię powstania, losy Instytutu Radowego i osiągnięcia polskiej onkologii w tym samym roku była prezentowana w Domu Poselskim, a otwierała ją Marszałek Sejmu p. Małgorzata Kidawa-Błońska. Z inicjatywy Towarzystwa przy schodach prowadzących na piętro w szpitalu przy ul. Wawelskiej zawiązała planszowa wystawa o życiu i dokonaniach jego Twórczyni. Celem tych działań było przybliżenie pacjentom oraz personelowi szpitala działalności Marii Skłodowskiej-Curie.

Fot. 6. Wmurowanie tablicy MSC do ochockiego Panteonu (fot. Alicja Rupińska)

Photo 6. laying the memory plaque to the Pantheon of Ochota district in Warsaw (photo: Alicja Rupińska)

Przedstawiciele Towarzystwa utrzymywali i nadal utrzymują kontakty ze szkołami noszącymi nazwisko uczonej w Warszawie i poza nią. Uczestniczą w wydarzeniach organizowanych przez te szkoły, w konkursach, wystawach, spotkaniach etc.

Fot. 8. Warsztaty z dziećmi w Sali Dłuskiej (fot. Małgorzata Sobieszczak-Marciniak)

Photo 8. Workshop for children in Dłuska Hall (photo: Małgorzata Sobieszczak-Marciniak)

Fot. 7. Otwarcie wystawy o Instytucie Radowym w Domu Poselskim (fot. Alicja Rupińska)

Photo 7. Opening of the exhibition about the Radium Institute in the Deputies House (photo: Alicja Rupińska)

Towarzystwo organizowało także pikniki naukowe dla szkół oraz mieszkańców Warszawy na terenie ogrodu, do których zapraszaliśmy różne instytucje naukowe Instytut Chemii i Techniki Jądrowej, Wydział Fizyki PW, Wydział Chemii UW, Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych UW, Stowarzyszenie Amazonki.

Fot. 9. I edycja biegu „Przepędzić raka 2015” (fot. Alicja Rupińska)

Photo 9. The first edition of run „Chase of cancer” (photo: Alicja Rupińska)

W 2015 i 2016 r. z okazji kolejnych rocznic otwarcia Instytutu Radowego udało nam się zrealizować dwie edycje biegu pod hasłem Przepędzić Raka, który odbywał się na Polu Mokotowskim. Biegi odbywały się pod Honorowym Patronatem Burmistrza Dzielnicy Ochoty oraz Dyrektora Centrum Onkologii. Cieszyły się dużym powodzeniem i panowała na nich fantastyczna atmosfera. Najstarsza uczestniczka biegu pierwszej edycji liczyła 73 lata, najmłodsza zaś lat pięć, pokonała ona dystans na małym rowerku. Szkoda, że tak trudno jest zorganizować bieg bez funduszy, a sponsorzy nie są tak skorzy do pomocy....

Rok 2018 to stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości. Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie bardzo aktywnie włączyło się w jego obchody organizując w Sali Edukacyjnej Bronisławy Dłuskiej oraz w Miejscu Aktywności Lokalnej na Ochocie cykl 10 wykładów poświęconych sławnym kobietom Ochoty. Były wśród nich m.in.: Maria Skłodowska-Curie, Bronisława Dłuska, Wanda Chotomska, Jadwiga i Wanda Piłsudskie, Krystyna Skarbak, Wanda Telakowska, siostry Posseltowny. Projekt był finansowany przez Dzielnicę Ochota. Zorganizowaliśmy także 10 wykładów w Liceum Władysława IV dla licealistów prezentujące sylwetki Ludzi Niepodległej.

Fot. 10. Uroczystość 90-lecia urodzin prof. A. Kułakowskiego, od lewej A. Rupińska, M. Sobieszczak-Marciniak, prof. A. Kułakowski, dr W. Bulski (fot. Alicja Rupińska)

Photo 10. Celebration of the Professor's 90 birthday, from the left: A. Rupińska, M. Sobieszczak-Marciniak, prof. A. Kułakowski, dr W. Bulski (photo: Alicja Rupińska)

W bieżącym roku oprócz 25 lat istnienia Towarzystwa, przypada jeszcze jeden bardzo ważny dla nas jubileusz. W sierpniu bowiem 90 lat ukończył jego Prezes Honorowy, jeden z założycieli i Członek Honorowy Towarzystwa, wieloletni Prezes, prof. Andrzej Kułakowski. To niezwykle postać. Darzony ogromnym szacunkiem i zaufaniem, lubiany przez pacjentów i pacjentki, chirurg onkolog, profesor nauk medycznych, wychowaw-

ca wielu pokoleń młodych lekarzy. Urodzony w Warszawie, w rodzinie oficera zawodowego, komendanta „Strzelca” na Francję i Belgię i urzędniczki państwowej później uczestniczki powstania warszawskiego i więźniarki Ravensbruck. Po wybuchu II wojny światowej i ukończeniu gimnazjum na tajnych kompletach wstępuje w szeregi ZHP i konspiracyjnych hufców polskich, a następnie Narodowej Organizacji Wojskowej i Armii Krajowej z nr 12636. Bierze także udział w akcji „Burza” w Lasach Janowskich. Kiedy wybucha Powstanie Warszawskie, ma 15 lat. Przypadek, odrobina szczęścia czy łaska Boga uniemożliwiły Mu 13 sierpnia pojawienie się na ul. Kilińskiego kiedy wybuchł czołg pułapka.

Po wojnie, rozpoczyna naukę w Liceum Batorego, gdzie zdaje maturę, potem w latach 1948-1953 studiuje na Akademii Medycznej. Jeden z profesorów mówi o Nim jako o *bardzo sumiennym i starannym studencie, myślącym i umiejącym spojrzeć na niektóre sprawy krytycznie*. Rozpoczyna pracę w Klinice Chirurgicznej Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie. Jest uczniem i współpracownikiem kierującego nią prof. Tadeusza Koszarowskiego, twórcy polskiej chirurgii onkologicznej. Specjalizację w zakresie chirurgii ogólnej I stopnia zrobił w 1959 r., chirurgii onkologicznej – w 1961 r.; certyfikat amerykański – trzy lata później. Doktorat uzyskał w roku 1964, habilitację w 1970, tytuł profesora nadzwyczajnego w 1978, a zwyczajnego w 1986 r. W latach 1972-1994 był Kierownikiem Kliniki Chirurgii Onkologicznej, w latach 1991-1998 Dyrektorem Naczelnym Centrum Onkologii w Warszawie, w latach 2000-2012 pracował jako konsultant naukowy w Świętokrzyskim Centrum Onkologii w Kielcach. W roku 1972 stworzył pierwszą w Polsce placówkę rehabilitacji dla kobiet po radykalnej operacji raka piersi. Wspierał powstanie Klubu dla kobiet po mastektomii „Amazonki”, organizacji, która pomagała i pomaga (choć teraz już pod nazwą Stowarzyszenie Amazonki Warszawa Centrum) kobietom po operacji raka piersi. Prof. Kułakowski znany jest także z wprowadzenia do chirurgii nowotworów głowy i szyi nowych technik chirurgii rekonstrukcyjnej. Uczestniczył w pracach nad leczeniem nowotworów skóry, czerniaka, mięsaków tkanek miękkich i zarodkowych nowotworów jądra. Profesora Andrzeja Kułakowskiego poznałam w roku 1994, wydał mi się człowiekiem niezwykle otwartym, ciepłym, serdecznym i budzącym zaufanie. Był przy tym, i zachował tę cechę do dziś, bardzo pogodny i dowcipny, z dużym dystansem do świata i samego siebie. Niech świadczy o tym fakt, że dość szybko zaproponował, abyśmy mówili sobie po imieniu. Wymienione wyżej cechy uczyniły z prof. Kułakowskiego lekarza, do którego lgnęły pacjentki, nawet Te, które musiały przejść poważne operacje. Anna Seniuk będąc pacjentką prof. Kułakowskiego, wspominała, że poprowadził ją na salę operacyjną krokiem poloneza. Barbara Wachowicz porównała Go do wykreowanego przez Stefana Żeromskiego symbolu literackiego – doktora Judyńca. I jak tu nie kochać takiego lekarza???

Miałam to szczęście, że los postawił na mojej drodze kilku wspaniałych ludzi, osoby, które były i są dla mnie autorytetami, od których mogłam się uczyć, którzy pomagali zrozumieć świat. Prof. Andrzej Kułakowski jest niewątpliwie jednym z nich.

Fot. 11. I Konferencja poświęcona J. Hurwicowi organizowana przez Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie (fot. Małgorzata Sobieszczak-Marciniak)

Photo 11. Conference dedicated to prof. J. Hurwic organized by the Maria Skłodowska-Curie Society in Tribute (photo: Małgorzata Sobieszczak-Marciniak)

Minęło 25 lat... Odeszło wielu twórców i dobroczyńców naszego Towarzystwa, zmieniły się warunki działania, jednak cele i priorytety pozostały te same. Jest też na szczęście jeszcze wielu ludzi, dla których nasze istnienie i działanie ma sens. Choć czasem świat wydaje się wariować i toczyć się w zupełnie nieznanym kierunku. Pozwolę sobie zacytować życzenia prof. Józefa Hurwica, które napisał dla Towarzystwa na rok 2005 na swoich pełnych dowcipu karteczkach: *Póki się Ziemia jeszcze obraca, mogę jak dotąd życzyć serdecznie, by i ten 2005, był szczęśliwy.*

Małgorzata Sobieszczak-Marciniak,
Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie,
Warszawa

Literatura:

- [1] A. Rupińska *Towarzystwo Marii Skłodowskiej-Curie w Hołdzie 20 lat działalności Nowotwory – 75 lecie Instytutu Radowego w Warszawie*
- [2] <https://www.coi.pl/piekny-jubileusz-wspanialego-czlowieka-prof-andrzeja-kulakowskiego/>

XVIII ZJAZD POLSKIEGO TOWARZYSTWA BADAŃ RADIACYJNYCH

W dniach 16-19 września 2019 r. odbył się w Kielcach XVIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Badań Radiacyjnych im. Marii Skłodowskiej-Curie. Organizatorem Zjazdu był Świętokrzyski Oddział Polskiego Towarzystwa Badań Radiacyjnych. Zjazdowi towarzyszyło sympozjum satelitarne "Applications of low radiation doses in medical diagnosis and therapy".

Fot. 1. Prof. dr hab. Inż. Andrzej G. Chmielewski dyrektor Instytutu Chemii i Techniki Jądrowej w trakcie wykładu inauguracyjnego XVIII Zjazdu Polskiego Towarzystwa Badań Radiacyjnych (fot. Aneta Węgierek-Ciuk)

Wykład inauguracyjny wygłosił prof. dr hab. inż. Andrzej G. Chmielewski dyrektor Instytutu Chemii i Techniki Jądrowej, który mówił o energetyce jądrowej w aspekcie ochrony środowiska. Następnie prof. Yuri Berlin (Rosja, Stany Zjednoczone) i dr James F. Wishart (Stany Zjednoczone) odebrali prestiżowe medale imienia Marii Skłodowskiej-Curie przyznawane przez PTBR. Laureaci wygłosili wykłady plenarne. Wręczono również nagrody za najlepsze prace naukowe z zakresu badań radiacyjnych, opublikowane w latach 2016-2019.

Fot. 2. Profesor Yuri Berlin (Rosja, Stany Zjednoczone) otrzymuje medal Marii Skłodowskiej-Curie (pierwszy z lewej strony). Nagrodę wręczają ustępująca prezes Polskiego Towarzystwa Badań Radiacyjnych prof. dr hab. Ewa Szajdzińska-Piętek i nowy prezes PTBR prof. dr hab. Marek Zmyślony (fot. Aneta Węgierek-Ciuk)